

СТАНОВИЩЕ

ОТ

Проф. д-р Христо Василев Кожухаров, д.м.

Професор катедра „Психиатрия и медицинска психология”,

Факултет Медицина, МУ Варна

Специалност Психиатрия

**ОТНОСНО: ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА
ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР” ПО ДОКТОРСКА
ПРОГРАМА „ХИГИЕНА (ВКЛ.ТРУДОВА, КОМУНАЛНА, УЧИЛИЩНА,
РАДИАЦИОННА И ДР.”, ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 7.1 МЕДИЦИНА,
ОБЛАСТ НА ВИСШЕ
ОБРАЗОВАНИЕ 7. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СПОРТ**

НА ТЕМА:

**ОЦЕНКА НА НИВАТА НА ПСИХО-ЕМОЦИОНАЛНО НАПРЕЖЕНИЕ ПРИ
РЪКОВОДНИ КАДРИ И ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА КОНТРОЛ НА СТРЕСА
ЧРЕЗ АКТИВНА ФИЗИЧЕСКА ПРОГРАМА**

ОТ

Д-р ТАТЯНА БОЙКОВА МАТЕВА

(докторант в редовна форма на обучение)

НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ:

ПРОФ. Д-Р ТЕОДОРА ТОДОРОВА ДИМИТРОВА, ДМ

Основание за написване на рецензията:

На основание на Заповед № Р-109-169/ 25.03.2025 г. на проф. д-р Димитър Райков, дмн, Ректор на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна и съгласно Протокол № 1/ 31.03.2025 г. и решение на Факултетния съвет на Факултет „Обществено здравеопазване“ по протокол № 242/ 19.03.2025 г. съм избран за член на Научно жури, а по Протокол №1 от проведено първо заседание на НЖ съм определен да изготвя становище по

процедура за защита на дисертационен труд на д-р Татяна Бойкова Матева за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“.

Обща оценка на представените документи по защитата:

Комплектът от документи за разкриване на процедура и допускане до публична защита на дисертационен труд на д-р Татяна Бойкова Матева е подготвен и комплектован в съответствие със Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за приложението му, Правилника за развитие на академичния състав в МУ – Варна. Комплектът съдържа всички изисквани документи и няма допуснати нарушения в процедурата.

Биографични данни за докторанта:

Д-р Татяна Бойкова Матева завършва средно образование в IV Езикова гимназия „Фр. Ж. Кюри“, гр. Варна през 1986 година със златен медал и пълно отличие. Възпитаник е на випуск 1992 год. на Медицински университет "Д-р Параскев Стоянов" - гр. Варна. Трудовият стаж на д-р Матева започва в МБАЛ „Света Анна“, гр. Варна, веднага след дипломирането ѝ като лекар-ординатор в АГ кабинет. През периода от 1994г. до 1999г. е Завеждащ здравна служба в с. Китка, общ. Аврен и лекар в Спешна медицинска към общината. От 2000г. до настоящия момент е Медицински директор на лаборатории Боарон България. От 2016 год. д-р Матева е и ръководител на СТМ към „МЦ Младост Варна“.

Д-р Матева е участник и лектор на множество форуми и обучителни модули на студенти и специализанти по Трудова медицина. Има две специалности в област „Хигиена“ - „Трудова медицина“ (2016г.) и „Хранене и диететика“ (2020г.).

Д-р Матева е член на Българския Лекарски съюз (БЛС), Българско Академично Дружество по Трудова медицина (БАДТМ), Българско Дружество по Хранене и диететика (БДХД), Българска медицинска хомеопатична организация (БМХО), Член е на Управителния съвет на Национална асоциация по Практическа диететика и интегративна медицина (НАПДИМ), организатор на националния симпозиум Български диетологични дни.

Владее писмено и говоримо френски и руски език.

Д-р Матева е зачислена за докторант в редовна форма на обучение след успешно издържан конкурсен изпит през 2020г. по докторска програма „Хигиена (вкл. трудова, комунална, училищна, радиационна и др.)“ към катедра „Хигиена и епидемиология“ на ФОЗ – МУ- Варна. Отчислена е с право на защита след успешно завършен индивидуален план.

Актуалност на темата на дисертацията:

Дисертационният труд засяга една от най-актуалните теми в областта на трудовата медицина - психо-емоционалното напрежение при ръководни кадри и възможностите за контрол на стреса чрез активна физическа програма.

Ръководните кадри представляват малка, но изключително значима социална група. Всяка дейност от икономиката в съвременното общество на практика се ръководени от мениджъри. Голяма част от хората в работоспособна възраст прекарват повече от половината от активното си време под влиянието на ръководен кадър. В научната база данни са много малко проучванията, които се фокусират върху стреса при тази социална група. Все още се търсят решения за ефективно справяне със стреса на работното място. Физическата активност е един от способите за редукия на физическия стрес, възприемания стрес, соматизацията, депресивните и тревожни тенденции. Въвеждане на активна физическа програма при „ръководните кадри“ в различните сфери на дейност е фактор както за подобряване на реакциите към стрес на тази група, така и за благосъстоянието на ръководените от тях екипи.

Общи данни за дисертационния труд:

Научният труд отговаря напълно на съвременни стандарти и изискванията на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна, относно дисертация за присъждане на научна степен „Доктор“ по медицина. Дисертационният труд е с обем от 128 страници, включва 27 фигури, 34 таблици, 8 приложения и литературна справка от 172 заглавия, съответно 2 на кирилица и 170 на латиница. Спазени са препоръчителните правила на пропорции между всички части от труда - литературен обзор, цел и задачи, методи и инструменти, статистика на представените резултати, обсъждане, препоръки, изводи и уникален принос.

Заглавието е формулирано точно и напълно отговаря на съдържанието на дисертационния труд.

Литературният обзор е подробен, с добра хронологична последователност. Цитирани са както класиците в изследваната област, така и най-съвременните концепции за стреса и методите за справяне с него.

Целите и задачите на изследването са формулирани точно и ясно и отговарят на поставената тема.

Контингентът и методите са подходящи за целта и задачите на изследването. Представителната извадка от 152 мениджъри дава възможност за статистически значими анализи и изводи. Методиката и панела с предварителни изследвания за определяне критериите за включване са

уникални, разработени от докторантката и осъществени от екип специалисти на територията на МЦ Младост Варна.

Резултати и обсъждане:

Резултатите от проведеното проучване са представени коректно и ясно, с разбираемо онагледяване и тълкуване. Приложените графики и таблици улесняват възприемането на обработените данни. Разгледани са статистически значимите разлики между двете групи изследвани лица и са анализирани разликите между лицата с АФП (Активна физическа програма) и тези без физическа активност. При анализа на резултатите от 4DSQ са сравнени както двете изследвани групи, така и детайлите при двата пола. Пробата на Будрон и времето за реакция са отчетени двукратно, в края и в началото на работната седмица. Получените и анализирани резултати са интерпретирани от гледна точка на други световни изследвания.

Заклучения:

От разработката се направени 5 заключения, които напълно отговарят на заложените цели и задачи. Обобщението на резултатите показва, че общо асоциираните с високи нива на стрес показатели не се различават значително между двата пола и двете групи – с физическа активност и без такава. Статистически значима е разликата в показателя Време на реакция при двете групи, като упражняващите физическа активност имат много по-кратко време, от пасивната група мениджъри. Съотнесено към продуктивността на индивида и необходимостта от вземане на бързи решения от ръководните кадри, заключенията доказват предимствата на АФП (Активната физическа програма) като фактор за справяне със стреса при работа.

Препоръки:

Препоръките са логични и практически, насочени към специалистите по трудова медицина, работодателите и всички лица, ангажирани в процеса на осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд. Методиката на оценка е лесно приложима, а резултатите допринасят за въвеждане на стратегии и програми за справяне със стреса..

Приноси:

Предложеният за разглеждане труд има своите уникални приноси: за първи път в България се формулира понятието “ръководни кадри”, както и “Активна физическа програма”, що се отнася до проучвания на стрес на работното място. За първи се разработва комбинирана методика за оценка на нивата на стрес. Иновативно е използването на Психологическа диагностична

система за оценка на времето на реакция като индиректни показатели на стреса при "ръководни кадри" както и анализиране на резултатите в първия и последен ден от работната седмица.

Заключение:

Представения от д-р Татяна Бойкова Матева дисертационен труд на тема „Оценка на нивата на психо-емоционално напрежение при ръководни кадри и възможности за контрол на стреса чрез активна физическа програма“ се основава на задълбочено литературно проучване и коректен иновативен изследователски подход. Проучването е проведено с подходящи инструменти и таргетна група за изследване. Направените изводи напълно отговарят на поставената цел. Статистическият анализ и интерпретацията на данните показват умения и задълбочени познания в областта на научното изследване. Обобщените изводи имат пряко приложение в практиката и дават насоки за оценка и действие при обществено значим проблем, какъвто е оценката на психо-емоционално напрежение и справянето със стреса на работното място. Настоящият труд съответства на всички критерии за придобиване на образователна и научна степен "доктор на медицинските науки" според Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав в Медицински университет – Варна. В тази връзка убедено давам своята положителна оценка и препоръчвам на членовете на уважаемото научно жури да гласува положително за присъждането на образователна и научна степен "Доктор" на д-р Татяна Бойкова Матева

13.05.2025г.

Изготвил рецензията:

/проф. д-р Христо Василев Кожухаров, дм/

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679